



Sokszínű  
**Magyar nyelv**

7



**M**◀**ZAIK**

Lénárd Judit  
Bernáth Magdolna  
Patonainé Kökényesi Katalin

Sokszínű  
**Magyar nyelv**  
**7**

Hetedik kiadás

**Mozaik Kiadó – Szeged, 2019**



7

**Tanulj tanulni!**

13

**Év eleji ismétlés**

19

**Mondattan**

87

**Szóalkotási módok**

107

**Könyv- és könyvtárhasználat**

111

**Kommunikáció**

125

**Év végi összefoglalás**

## Kedves Gyerekek!

A *Sokszínű magyar nyelv* tankönyvcsalád hetedikes kötetét tartjátok kezetekben. Segítségével elmélyíthetitek és bővíthetitek az elmúlt években szerzett tudásotokat az anyanyelvetekről. Számos új ismeretre tehettek szert a mondatokkal kapcsolatban: megismerkedhettek a részeivel, a felépítésükkel, és tanulmányozhatjátok a jelentésüket is. Megfigyelhetitek, hogyan gazdagodik anyanyelvünk új szavakkal. Emellett gyarapíthatjátok az anyaggyűjtéssel kapcsolatos ismereteiteket, és azt is megtanulhatjátok, hogyan lehet eredményesen megszólalni egy témával kapcsolatban, vagy hogyan állíthatók össze egy érdekes kiselőadás.

A tankönyvnek fontos célja, hogy a nyelvvel való ismerkedés érdekes, izgalmas legyen a számotokra. Számos feladat játékosan, a humor segítségével mutatja meg nektek a magyar nyelv szépségét. A feladatokban szereplő szövegrészeket úgy válogattuk össze, hogy kedvet ébresszenek bennetek egy-egy mű elolvasására, vagy éppen további nyomozásra ösztönözzenek titeket valamely témával kapcsolatban. A páros és csoportos feladatok ezenkívül arra is alkalmat adnak, hogy megtanuljatok társaitokkal együttműködni, jobban megismerjétek egymást és önmagatokat is.

A könyv fejezetei a következő módon épülnek fel:

- A *nyitóoldal* bemutatja a fejezet témáját.
- A *leckék* tartalmazzák az új ismereteket.
- A fejezetek végén *összefoglalás* segíti a tanultak rendszerezését.

Az egyes leckék felépítése:

- A *felvezető, ráhangoló feladatok* segítségével feleleveníthetitek a témával kapcsolatos ismereteiteket, saját tapasztalataitokat.
- Az *elsajátítandó* ismereteket vastag betűvel és színes háttérrel emeltük ki: sárgával jelöltük a legfontosabb tudnivalókat, fehérrel a többit.
- A *gyakorló feladatok* a tananyag elmélyítése mellett az önkifejezés fejlesztését is segítik.
- A kis és a nagy buborékokban a tananyaghoz kapcsolódó *érdekességeket*, hasznos információkat olvashattok. Ezeket nem kell megtanulnotok.

Reméljük, hogy az anyanyelvetekkel való ismerkedés szórakoztató és örömteli lesz számotokra!

A szerzők



Az iskolában töltött idő előrehaladtával újabb és újabb ismeretekre tesztek szert. Az információk megfelelő elraktározása, rendszerezése segíti az újabb tananyag elsajátítását is. Ez a lecke abban nyújt nektek hasznos tanácsokat, hogyan érdemes a tanulni-való lényegét megragadni. A most következő fejezet egy olyan tanulási módszert mutat be, amelynek segítségével hatékonyan „feltérképezhetitek” a tanulni-valót.

**Nektek mi minden szokott segíteni az ismeretek megjegyzésében? Vannak-e jól bevált módszereitek?**

# Tanulj tanulni!

1. a) A cím és a kép alapján próbáljátok meg kitalálni, hogy mi az alábbi szöveg témája! Olvassátok el a szöveget, majd beszéljétek meg, hogy tartalmában megfelel-e az előzetes várakozásaitoknak!

### A városok és lakóik

Ha megvizsgáljuk, hogyan jöttek létre a középkori városok, három fő csoportot találunk.

A Római Birodalom központi területén (Itáliában) épen maradtak a városok. A városfalak és az épületek álltak, az utak és a vízvezetékek használhatóak voltak.

Ezeket a településeket folyamatosan lakták, nemcsak a rómaiak leszármazottai, hanem más népek is. [...]

Ezzel szemben a birodalom nyugati provinciáinak városaiból a népvándorlást követően csak romok maradtak. Néhány évszázaddal később viszont ezek újra benépesültek.

Új városok is létrejöttek azokon a kedvező földrajzi fekvésű helyeken, ahol sok ember fordult meg. [...]

A középkorban több olyan települést ismerünk, ahol sokan éltek. Közülük mégsem volt mindegyik város. Mitől lett város a város? [...] a város lakói nagyobb szabadsággal rendelkeztek, mint a többi településé. [...]

A szabadságjogokat a település attól a földesúrtól kapta, akinek a birtokán feküdt. A birtokos lehetett király, egyházi személy és világi földesúr. A szabadságjogokat kiváltságnak nevezzük. [...] A kiváltságok három nagy csoportba sorolhatók.

A gazdasági kiváltságok köre a legszélesebb. A városlakók a földesúrnak egy összegben adóztak. [...] A vásártartás joga és a lakosok vámmentessége a kereskedelmet lendítette fel. Az árumegállító jog az idegen kereskedőket kötelezte arra, hogy a portékájukat eladásra kínálják fel.

A jogi kiváltságok lehetővé tették, hogy választott bírák ítélkezzenek a lakosok felett, ne a földesúr. Mindennapi életüket maguk szabályozhatták, ezt a város lakosai által választott vezetők végezték.

A legcsekélyebb az egyházi kiváltságok száma volt. Például a város maga választhatta meg, hogy ki legyen a papja.

A városi lakosság, a polgárság főként kézműiparból és kereskedésből élt.

A kézművesek (pl. a fazekasok, bőrművesek, kovácsok, ötvösök) a kora középkorban az uradalmakban dolgoztak. Innen a forgalmasabb helyekre, a városokba költöztek, hiszen itt árujukat könnyebben eladhatták a piacon. [...]

A kereskedők a városi lakosság leggazdagabb rétegét alkották.

(Horváth Andrea – Horváth Levente Attila: Történelem 6.)





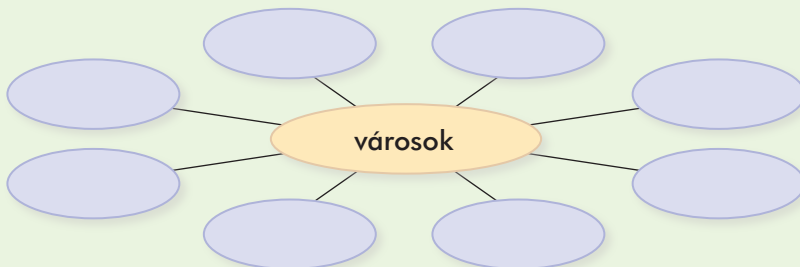
- b) Melyek azok a mondatok, amelyek legszorosabban kapcsolódnak a képhez? Keressétek ki a szövegből, majd olvassátok fel őket!
- c) Melyek azok a mondatok, amelyek egy-egy bekezdés leglényegesebb információit foglalják össze? Hol helyezkednek el az egyes bekezdésekben?
- d) Melyik kommunikációs célnak felel meg leginkább a szöveg (tájékoztatás, felhívás, érzelemkifejezés)?
- e) Tartalma alapján milyen más címet lehetne még adni a szövegnek?

Az ismeretterjesztő szöveg célja, hogy tényeket közöljön, tájékoztasson egy tudományos témával kapcsolatban. Gyakran egy állítás bizonyítására, tehát meggyőzésre törekszik.

Jellemzői:

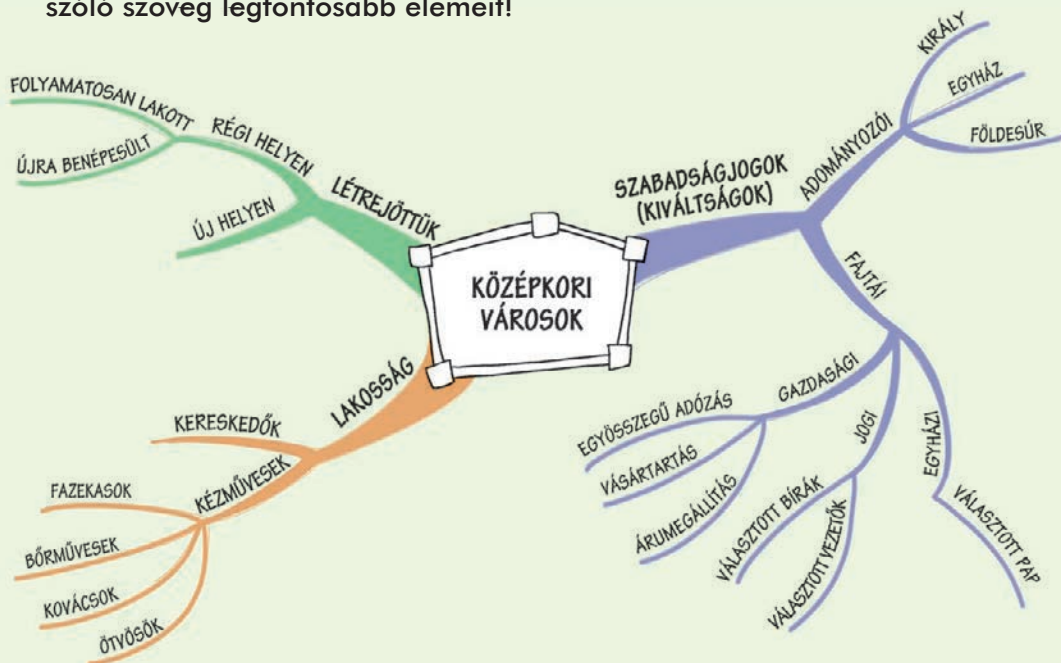
- stílusa tárgyilagos (nem tartalmaz érzelmeket);
- szókincse világos, egyértelmű;
- felépítése áttekinthető;
- az egyes bekezdésekben gyakran találunk olyan mondatokat, amelyek összefoglalják a bekezdés lényegét;
- a cím megjelöli a szöveg fő témáját;
- a szöveg megértését gyakran ábrák, képek, grafikonok, diagramok is segítik.

2. a) Olvassátok el még egyszer a városokról szóló szöveget, majd keressétek meg benne a város fogalmához kapcsolódó kulcsszavakat! Egészítsétek ki velük a pókhálóábrát!



- b) Gyűjtsetek az egyes kulcsszavakhoz kapcsolódó további kifejezéseket!
- c) Vizsgáljátok meg a szöveg tagolását! Adjatok alcímeket a bekezdéseknek!
- d) Találtok-e olyan bekezdést, amely témája alapján tovább tagolható? Beszéljétek meg!

e) Figyeljétek meg, hogyan rendszerezi az alábbi összetett kép a városokról szóló szöveg legfontosabb elemeit!



A gondolattérkép a pótkhálóábra továbbgondolt változata. A fő témát és a hozzá kapcsolódó fogalmak összefüggéseit jeleníti meg képszerűen.

Segítségével könnyebb megtalálni a tanulnivaló lényegét, megérteni az összefüggéseket, megjegyezni a kulcsszavakat, tartósabb tudást lehet szerezni.

f) Válasszátok ki a gondolattérkép egyik ágát, és beszéljétek róla pár összefüggő mondatban!

A gondolattérkép készítésének menete:

- Helyezd magad elé a füzetet vagy a papírlapot! (Érdemes elfordítanod.)
- A központi kép, a kulcsszó a lap közepére kerüljön! Ez a fő téma; központi elhelyezkedésével vonzza a tekintetet.
- A központi képből indulnak ki a fő ágak. Ezek a nagyobb témákat jelzik. Ezekhez további ágak kapcsolódhatnak.
- Egy vonalra csak kevés kulcsszót írd!
- Mindig nyomtatott betűvel írd! A betűméretet változtatásával, kiemelésekkel hangsúlyozhatod a fontos információkat.
- Használj sok színt, rajzolj, hogy szebb és szemléletesebb legyen a munkád!
- Ügyelj arra, hogy az ábra rendezett, áttekinthető legyen!



### 3. Olvassátok el az alábbi szöveget, majd oldjátok meg a feladatokat!

#### A trópusi esőerdők

Földünkön az egyenlítőtől a sarkok felé különböző éghajlati övezetek és az éghajlathoz alkalmazkodó növényövek alakultak ki. [...]

Az egyenlítői éghajlat az Egyenlítő mentén alakult ki. Itt egész évben egyenletesen magas a hőmérséklet, évi átlagban 25–28 fok, és bőséges a csapadék. Évszakok nincsenek. [...]

Természetes növénytakarója a trópusi esőerdő. [...] Az esőerdőben rendkívül sokféle fa él, számuk egy hektárnyi (10 000 m<sup>2</sup>) területen akár száz is lehet. Évszakok híján a fák örökzöldek, és folyamatosan virágzanak. [...] A fák lombkoronája legalább három szintben helyezkedik el.

Nagyobb kiterjedésű esőerdő van Dél-Amerikában az Amazonas-medencében (Amazónia), Afrikában a Kongó-medencében és Ázsiában az indonéz szigetvilágban. Területük mindenütt rohamosan csökken, mert egyre több erdőt pusztítanak ki, hogy megművelhető földterülethez és értékesíthető faanyaghoz jussanak.

Az esőerdők irtásával sokféle növény és állat tűnik el nyomtalanul. Ezzel együtt csökken az oxigént előállító erdőtakaró is. A szabadon maradt talajt az esővíz fokozatosan elhordja, tápanyagtartalmát pedig mélyebb rétegekbe mossa. Így a terület rövid idő alatt tönkremegy, ezért növénytermesztésre és új erdő kialakulására is alkalmatlanná válik.

Napjainkban sok erőfeszítés történik az esőerdők további pusztulásának megakadályozására. Egyes országokban betiltották az erdőégetést, másutt faültetésekre kezdtek, illetve meghatározták az évente kivágható fák számát.

*(Jámbor Gyuláné – Csókási Andrásné – Horváth Andrásné  
– Kissné Gera Ágnes: Biológia 7.)*



- Keressétek meg a szövegben azokat a mondatokat, amelyek összefoglalják az egyes bekezdések tartalmát!
- Melyik bekezdéshez kapcsolódik a szöveg melletti ábra?
- Olvassátok le az ábráról az esőerdő szintjeinek jellemzőit!
- Alkossatok párokat! Gyűjtsetek kulcsszavakat az esőerdőkről szóló szövegből, majd készíttetek belőlük egy pókhálóábrát a füzetetekben!
- Húzzátok alá a pókhálóábrátokon azokat a szavakat, amelyek egy gondolattérkép fő ágaira kerülhetnének!
- Az összegyűjtött kulcsszavak segítségével készíttetek a szöveg alapján gondolattérképet a füzetetekben!
- Hasonlítsátok össze a munkáitokat! Mely gondolattérképek sikerültek a legjobban? Miért?

4. a) Az alábbi szövegrészlet egy iskolarádió műsorában hangzott el április 22-én, a Föld Napján. Az esőerdőkről szóló szöveg alapján mi mindenre hívnátok fel a hallgatóság figyelmét, ha nektek kellene folytatni a szöveget? Párban dolgozzatok! Javaslataitokat jegyezzétek le a füzetetekbe!

„Ki mondta, hogy nem tudod megváltoztatni a világot?”

Ez a Föld Napja mozgalom jelmondata. Kifejezi, hogy igenis mindenki tehet a környezete megóvásáért. 1970 óta számos környezetvédő szervezet csatlakozott a mozgalomhoz. Rajzpályázatok, faültetési programok, természetismereti vetélkedők szervezésével az iskolák is gyakran megemlékeznek a fontos napról.

- b) Alkossatok csoportokat! Tervezzetek plakátot, amelyen a természeti környezet értékeire és a környezetvédelem fontosságára hívjátok fel a figyelmet!



### Agytorna – a memória fejlesztése

Feltételezések szerint Napóleon, a híres hadvezér egyszerre akár tíznél több dologra is tudott koncentrálni. Ez azért érdekes, mert a kutatások szerint hat, legfeljebb nyolc dolgot tudunk egyszerre rövid ideig észben tartani.

Pedig nagyon hasznos, ha fejlesztjük ezt a képességünket, hiszen a mindennapi életben számos alkalommal hasznát vehetjük. Ha például bevásárolni me-

gyünk, és előtte nem írunk listát, segíthet a memorizálásában, ha valamilyen ismert dallamra énekeljük, vagy valamilyen mozgással kísérik, például a felsorolás ütemére lépkedünk.

Mindig könnyebb megjegyezni valamit, ha eszünkbe jut róla egy szórakoztató dolog (pl. Ha a listán szerepel a mosogatószivacs, gondolhatunk egy rajzfilmhősre). Az is segít, ha összeszámoljuk, hány elemet kell észben tartanunk, így nem maradhat ki a felsorolásból semmi.

Az agyunk a folyamatos tanulás során hozzászokik a terheléshez. Ehhez hasonló gyakorlatokkal te is fejlesztheted a memóriádat.

**Ti milyen memóriajátékokat ismertek?**



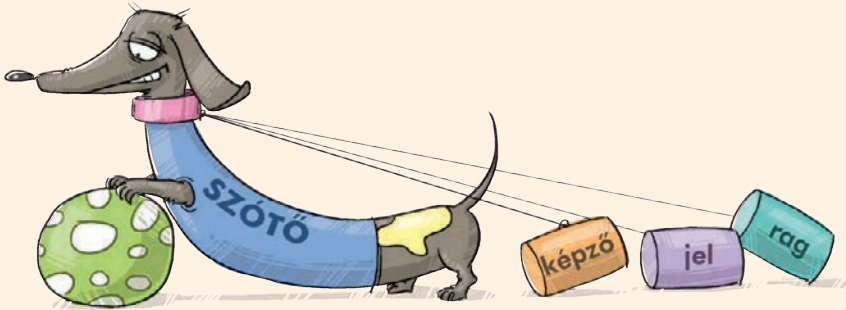


A nyelv szüntelenül változik. Szókészletünk igazodik a körülöttünk bekövetkező változásokhoz: új vagy új jelentésben használt szavak jelölik a legkorszerűbb technikai eszközöket (pl. okostelefon vagy táblagép). Átalakuló mindennapi tevékenységeink megnevezésére idegen szavak kaphatnak magyar képzőt (pl. blogol, lójkol). Mindeközben kiszorulnak a nyelvhasználatból olyan kifejezések, amelyeket nem használunk már gyakran (pl. lemezjátszó). A következő fejezet a szókincs bővülésének módjait mutatja be.

**Gyűjtsetek még olyan kifejezéseket, amelyek a közösségi oldalak kommunikációjához kapcsolódnak!**

# Szóalkotási módok

1. Idézzétek fel az alábbi rajz segítségével, amit a toldalékokról tanultatok!



2. a) Alkossatok párokat! Válasszatok minden szótóhoz egy-egy megfelelő képzőt úgy, hogy értelmes szót kapjatok!



- b) Milyen képzőket lehetne még a fent megadott szavakhoz kapcsolni? Gyűjtsetek néhányat!

A képzők segítségével új szót alkotunk. Mindig megváltoztatják a szó jelentését, és gyakran a szófaját is. A képzők a jelek és a rag előtt állnak (pl. *halásznának*, *sütéskor*). Egy szótóhoz több képző is kapcsolódhat (pl. *gyorsítás*). Képzőt csak néhány esetben előzhet meg jel vagy rag (pl. *nagyobbít*, *sokszoros*).

3. Melyik szó a kakukktojás az egyes szósorokban? Miért?



- merül, sül, létesül, lelkesül
- sóatlan, katlan, szóatlan, páratlan
- hetes, fiús, fás, sás
- tetejű, falú, gyűrű, kezű

4. a) Alkossatok csoportokat, és versenyezzetek, hogy melyik csoport tud több olyan szót alkotni, amely megfelel az alábbi szóképletnek!

szótó + képző + képző + képző

- b) Határozzátok meg a képzett szavak szófaját!

Nyelvünkben nagyon sokféle képző van. **Annak alapján, hogy segítségükkel milyen szófajú szót kapunk, megkülönböztetünk igeképzőket, névszóképzőket és igenéképzőket.** Az igeképzőkkel mindig igét alkotunk (pl. *olvasgat, radíroz, pirosít*). A névszóképzőkkel új főneveket, mellékneveket és számneveket alkothatunk (pl. *olvasás, iratlan, ötödik*). Az igenéképzők mindig igei alapszókhoz kapcsolódnak (pl. *írni, hívó, kapott, olvasandó, várva*).

5. a) Keressétek meg a szótót és a képzőt, képzőket az alábbi szavakban, majd csoportosítsátok a képzett szavakat szófajuk szerint!

felhőcske, jóság, nyitány, nevetve, faxol, pékség, beszélget, szörfözik, kergetőzik, beadandó, jogász, lízingel, mosakodik, klónozás, maréknyi, fordulatós, lájkol, pizzázni

főnév

melléknév

ige

igenév

b) Beszéljétek meg, melyek azok a szavak, amelyek a közelmúltban jöhettek létre! Mely képzők segítségével képeztük őket?

6. a) Képezzetek új szavakat a megadott utasítások alapján! Párokban dologozzatok! pl. szép → ige (szépül) → folyamatos melléknévi igenév (szépülő)

- ír → ige → ige
- világ → ige → főnév
- fél → melléknév → főnév
- nyom → ige → főnév
- álom → melléknév → ige → folyamatos melléknévi igenév

b) Készítsetek ti is két hasonló feladványt társaitoknak!

### Képzőből szó

A *kisded* szót már bizonyára mindannyian hallottátok. De vajon elgondolkodtatok-e már azon, hogy mit jelent a szónak a második része, a *ded*? Ez nem önálló szó, hanem egy képző, mely kicsinyítést fejez ki. Érdekes a kialakulása. Eredetileg létezett a nyelvünkben egy *-d* kicsinyítő képző, amelyet máig őriz pl. az *apród* vagy az *Árpád* szavunk. A nyelvhasználók azonban egy idő után már nem érezték elég erősnek a kicsinyítő szerepét, ezért megkettőzték, így jött létre a *-ded* forma. A *kisded* tehát eredetileg melléknév volt, „picike, aprócska” jelentéssel.



Raffaello: Mária a gyermek Jézussal

Nézzetek utána, milyen kapcsolatban áll a *ded* képző az *óvoda* szavunkkal!



Az anyanyelvi órákon sokat tanultatok már arról, hogy amikor kapcsolatba lépünk valakivel, beszélgetünk, vitázunk, kommunikációs helyzetben veszünk részt. Sok tapasztalatot szerezhettek már arról is, hogy ilyenkor a nem nyelvi eszközöknek is komoly szerepe lehet.

De kommunikációs helyzetben vesztek részt akkor is, amikor az iskolai tanévnyitón társatok ünnepi beszédét hallgatjátok, és akkor is, amikor ti magatok beszéltek egy témáról valamilyen hallgatóság előtt. Sok múlik azon, hogy helyesen választjátok-e meg a kommunikációs helyzethez illő nyelvi formát. Ebben segít a következő fejezet.

**Milyen beszédhelyzet látható a képen? Ki a feladó és a befogadó? Mi lehet az üzenet?**

# Kommunikáció

1. Szerintetek hogyan könnyebb kommunikálni? Szóban vagy írásban? Miért? Vitassátok meg a képek segítségével!



2. a) Olvassátok el a következő szövegeket! Ki a feladó és ki a befogadó az egyes szövegekben? Mi az üzenet? Beszéljétek meg!

- Hallottad?
- Mit?
- Hát a meccs!
- Milyen meccs?
- Szerdán. A tanár–diák! Elmarad.
- Na, ne! Miért?
- A fél suli kikészült...
- Ja, tényleg...hát...én egyébként sem tudtam volna ott lenni. Edzésem van. De azért kár...

**Kedves Tanárok, Diákok!**  
 Értesítjük a csapatok tagjait  
 és a szurkolókat, hogy  
**a szerda délután 14 órára meghirdetett  
 tanár–diák kosárlabda-mérkőzés  
 az influenzajárvány miatt elmarad.**  
 Az új időpontról a későbbiekben döntünk.  
 A szervezők

- b) Hasonlítsátok össze a két szöveget az alábbi szempontok alapján!

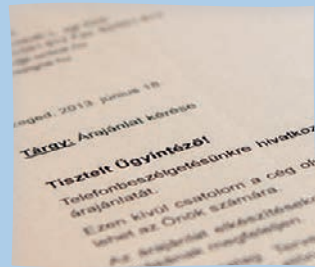
- szóhasználat
- mondatfajta
- a mondatok megszerkesztettsége
- nem nyelvi jelek használata

Mondanivalónk megfogalmazását befolyásolja, hogy szóban vagy írásban kommunikálunk-e. Élőszóban többnyire nincs elég időnk a mondandónk megtervezésére, javítására. Ezért szóhasználatunk kevésbé igényes, mondataink általában rövidebbek, kevésbé megszerkesztettek, szövegünk felépítése kötetlenebb. Ugyanakkor változatosabban használjuk az egyes mondatfajtaikat. A szóbeli közlésben fontos szerepet kapnak a kommunikáció nem nyelvi eszközei is (pl. arcjáték, gesztusok, hanglejtés, hangsúly).

Ha írásban kommunikálunk, akkor van idő előkészíteni, átgondolni, megszerkeszteni a mondanivalót. Szóhasználatunk ilyenkor igényesebb, többnyire hosszabb és bonyolultabb mondatokban fogalmazunk, tudatosabban építjük fel a szövegünket. A kommunikáció nem nyelvi jeleinek írásban is fontos szerep jut (pl. betűtípus, betűméret, tagolás).

A két típust azonban sok esetben nem lehet élesen elkülöníteni egymástól. A chat például írásbeli szöveg, mégis a szóbeli szövegekhez hasonlít. Ugyanígy egy szóban elhangzó ünnepi beszédet vagy kiselőadást felkészülés előzi meg.

3. a) Melyik kommunikációs helyzethez melyik mondat illik? Csoportosítsátok a mondatokat a képek segítségével!



Bocs, de nem tok.:)

Ja, persze!

Na, erre most mit mondjak...

Kérjük, tartozását haladéktalanul rendezze!

Üdv mindenkiNET!!!

Sajnálattal értesítjük, hogy nem áll módunkban eleget tenni a kérésének.

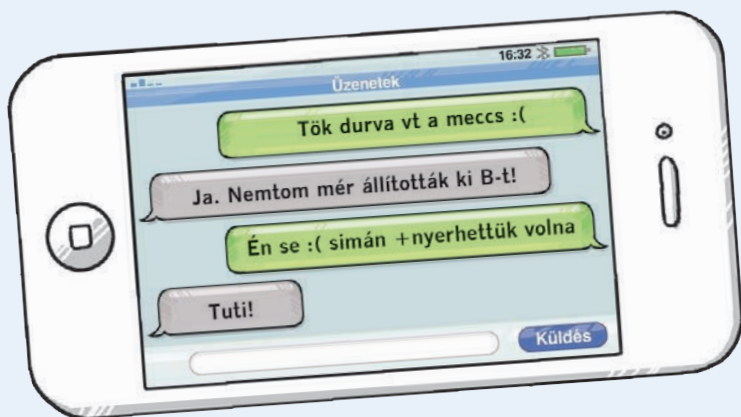
b) Volt olyan mondat, amelyet több helyre is be lehetett sorolni? Szerintetek miért? Beszéljétek meg!

4. Milyen hibát vétettek a megszólalók? Miért? Javítsátok a hibákat!





5. a) Milyen történet bontakozik ki az alábbi SMS-ekből? Beszéljétek meg!



- b) Alkossatok csoportokat, és fogalmazzátok meg a történeteket 6-8 mondatban az alábbiaknak megfelelően szóban vagy írásban!

A csoport: Meséljétek el a történetet a bátyátoknak/nővéreteknek, aki nem volt jelen az eseményeken!

B csoport: Írjátok meg e-mailben az eseményeket egy barátotoknak!

C csoport: Számoljátok be a suliójságban a történetekről!

- c) Hasonlítsátok össze az egyes szövegek szóhasználatát, mondszerkesztését, szövegfelépítését! Milyen hasonlóságokat és különbségeket figyeltek meg?

### A jövő iskolája?

Mai modern, digitális világunkban a kézírás egyre inkább háttérbe szorul a gépirással szemben. Ha például levelet, üzenetet akarunk írni egy barátunknak, akkor többnyire e-mailt, SMS-t stb. gépelünk be a billentyűzeten.

2011-ben az Amerikai Egyesült Államok legtöbb tagállamában ezért harmadik osztálytól a kézírás helyett gépirást tanulnak a diákok, és a számonkérés is digitális formában történik. De vajon valóban indokolt mindez? A szakemberek között is éles vita alakult ki erről. Egyesek szerint a technikai fejlődés révén hamarosan megszűnik az írott betűk használata, és az oktatásnak erre kell felkészítenie a diákokat. Mások a kézírás jelentőségét hangsúlyozzák, arra hivatkozva, hogy a kézzel való írás elősegíti az olvasás elsajátítását és a tanultak megjegyzését.

**Nektek mi a véleményetek a kézírás és a gépirás viszonyáról? Véleményeteket a saját életekből vett példákkal támasszátok alá!**



## TARTALOMJEGYZÉK

1. Tanulj tanulni! ..... 8  
2. Év eleji ismétlés ..... 14

### Mondattan

3. Bevezetés a mondatok világába ..... 20  
4. A mondatok csoportosítása ..... 24  
5. Az állítmány ..... 27  
6. Az alany ..... 34  
7. A tárgy ..... 40  
8. Részösszefoglalás ..... 45  
9. Határozók I. (Hely-, idő-, állapot- és módhatározó) ..... 47  
10. Határozók II. (Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél- és állandóhatározó) ..... 57  
11. A jelzők (Minőség-, mennyiség- és birtokos jelző) ..... 68  
12. A mellérendelő szó szerkezet ..... 75  
13. Az egyszerű mondat szerkezete ..... 77  
14. Az egyszerű mondat helyesírása ..... 80  
15. Összefoglalás ..... 84

### Szóalkotási módok

16. Szóképzés ..... 88  
17. Az alárendelő szóösszetételek ..... 90  
18. A mellérendelő szóösszetételek ..... 97  
19. Ritkább szóalkotási módok (Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések) ..... 100  
20. Összefoglalás ..... 106

### Könyv- és könyvtárhasználat

21. Könyv- és könyvtárhasználat ..... 108

### Kommunikáció

22. Kommunikáció szóban és írásban .... 112  
23. Alkalmi beszéd:  
    ünnepi beszéd, köszöntés ..... 115  
24. A hozzászólás és a felszólalás ..... 118  
25. A kiselőadás ..... 121  
26. Összefoglalás ..... 124  
27. Év végi összefoglalás ..... 126  
Kislexikon ..... 132

